

Learning Space : การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี A SELF-LEARNING AREA OR YOUTH IN NONTHABURI PROVINCE

¹พระครูโสภาสนทนทกิตติ PhrakhruOpatnontakitti

²พระครูสมุห์ทอง ฐิตปณฺโญ (บุตรดี) PhrakhrusamuThong Thitapanyo (Butdee)*

³พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน PhramahaYannawat Thitavaddhano

⁴อรุณรัตน์ วิไลรัตนกุล Aroonrad Wilairatdanakun ⁵มันสนันท์ บุญปู้ Manassanan Boonpoo

^{1, 2, 3, 4, 5}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding Author Email: Thong.mcu@gmail.com

Article Received: May 02, 2025. Revised: August 25, 2025. Accepted: August 27, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย 2) เพื่อพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี และ 3) เพื่อสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี โดยมีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหาร ครู ผู้บริหารศูนย์เยาวชน และผู้นำชุมชน Learning Space ต้นแบบ ณ โรงเรียนรุ่งอรุณ และศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทยปัญญาวัฒน์ จำนวน 15 รูป/คน และเยาวชน และผู้มาใช้บริการคลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์ จำนวน 95 คน การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และเครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประชุมสนทนากลุ่มย่อย

สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ รุ่งอรุณ ZERO WASTE ของโรงเรียนรุ่งอรุณ เป็นต้นแบบของการฝึกให้เด็กและเยาวชนไปลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างความเป็นระเบียบวินัย เน้นให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะต่อไปได้ และศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทยปัญญาวัฒน์ เป็นต้นแบบของการฝึกให้เด็กและเยาวชนร่วมกันอนุรักษ์ รักษา และต่อยอดของการนวดตามแบบฉบับแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทยที่มีมาตั้งแต่อดีต เด็ก เยาวชน เกิดสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สร้างฮอริโมนการเจริญเติบโต สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างจากตัวเอง เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดถึงสามารถศึกษา ปฏิบัติ พัฒนา ต่อยอดองค์ความรู้นำไปบูรณาการปรับใช้ในชีวิตประจำวันต่อยอดสร้างเป็นอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ จากการศึกษา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย ทั้ง 2 แห่งเพื่อเป็นองค์ความรู้นำไปพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี 2) การพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะกรรมการของวัดและผู้ที่เกี่ยวข้องและมีทักษะการนวดแบบแพทย์แผนไทยเพื่อนำไปพัฒนาวัดให้เป็น Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี โดยจากการสังเคราะห์ ถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย ดังกล่าวข้างต้น นำไปพัฒนาเป็นคลินิกการแพทย์แผนไทยวัดจันทร์ หรือภูมิรเวชคลินิกแพทย์แผนไทย เพื่อเป็น

พื้นที่การเรียนรู้และส่งเสริมให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้การนวดแผนไทยและนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ โดยมีกระบวนการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี โดยผลการประเมินความคิดเห็นของเยาวชน และผู้มาใช้บริการคลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) การสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีไปยังพืชรณภัณฑวัดบางอ้อยช้าง จังหวัดนนทบุรี โดยมีกระบวนการสร้างเครือข่ายประกอบด้วย 1) การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี 2) การติดต่อกับวัดที่จะร่วมเป็นเครือข่ายหลังจากตัดสินใจร่วมกัน 3) การสร้างพันธมิตรร่วมกัน โดยการเชิญวิทยากรทางด้าน วัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่นและภูมิปัญญา มาให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) การพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกัน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่พัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกับเจ้าอาวาสวัดบางอ้อยช้างและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 5) การทำกิจกรรมร่วมกัน โดยในขั้นตอนนี้ทางผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีร่วมกับวัดเครือข่ายและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

คำสำคัญ: พื้นที่การเรียนรู้, เยาวชน, เครือข่าย, แพทย์แผนไทย

Abstract

This research article aimed to 1) extract lessons learned from model learning spaces in Thai society, 2) develop self-learning spaces for youth in Nonthaburi Province, and 3) establish a network of self-learning spaces for youth in Nonthaburi Province. Qualitative research and action research were conducted. The key informants included 15 individuals, including administrators, teachers, youth center administrators, and community leaders from model learning spaces at Rung Arun School and the Panyawat Thai Traditional Medicine Development Center. Additionally, 95 youth and visitors to the Wat Chan Thai Traditional Medicine Clinic were included. Focus group discussions were conducted with 10 experts. The research instruments included interviews, questionnaires, and focus group discussions.

The research results found that: 1) There were two model learning spaces in Thai society, namely Rung Arun ZERO WASTE from Rung Arun School: This is a model for training children and youth to practice self-discipline and develop analytical and systematic problem-solving skills, particularly in waste management. It helps them live happily in society and continue to innovate and Panyawat Thai Traditional Medicine Development Center: This model trains children and youth to work together to conserve, preserve, and expand upon the Thai wisdom of traditional medicine and massage. Through this, young people can achieve good physical and mental health, create growth hormones, and work with others who are different from them. They can also study, practice, and develop this knowledge to be integrated and applied in daily life, leading to a career that can support themselves and their families. The knowledge from these two model learning spaces will be used to develop a self-learning space for youth in Nonthaburi Province. 2) Development of Learning Space, a self-

learning space for youth in Nonthaburi Province. The researchers worked with the temple committee and experts in traditional Thai medicine and massage to develop the temple into a youth self-learning space in Nonthaburi Province. By drawing on lessons from the model learning spaces mentioned previously, they transformed the "Wat Chan Thai Traditional Medicine Clinic" or also known as "Phumrawet Thai Traditional Medicine Clinic to be a learning area and encourage youth to learn Thai massage and develop it into a career to support themselves and their families. The process of developing the Wat Chan Thai Traditional Medicine Clinic as a self-learning space was evaluated by gathering opinions from youth and clinic service users. The results showed that all three aspects of the development were at a high level. 3) Creating a network of self-learning spaces for youth in Nonthaburi Province at the Bang Oi Chang Temple Museum, Nonthaburi Province. The network creation process included: 1) Realizing the need for a youth self-learning space network in the province. 2) Contacting temples that would be willing to join the network after making a joint decision. 3) Creating a shared commitment by inviting speakers on local culture, lifestyle, and wisdom to provide knowledge on developing a self-learning space. 4) Developing relationships by having the researcher continuously visit the Bang Oi Chang Temple abbot and other relevant people to strengthen the network. 5) Organizing joint activities, the researcher organized public relations activities for the network alongside the member temples and both public and private agencies.

Keywords: Learning Space, Youth, Network, Thai Traditional Medicine

บทนำ

“เด็ก” กับการเล่นเป็นสิ่งคู่กันมาตามธรรมชาติ เด็กเจริญเติบโตขึ้นมาพร้อมกับพัฒนาการเกี่ยวกับ “การเล่น” เด็กสามารถเล่นได้โดยไม่ต้องมีใครสอน ถ้าสังเกตให้ดีจะพบว่าเด็กสามารถเล่นของเล่นที่วางอยู่ตรงหน้าของเขาได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องมีใครบอกหรือชี้แนะวิธีเกี่ยวกับการเล่น และเด็กแต่ละคนมีวิธีการเล่นของเล่นแตกต่างกันมีหลักฐานยืนยันว่าการเล่นมีส่วนสำคัญอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสมอง โดยการเล่นจะกระตุ้นให้มีการเพิ่มขึ้นของเซลล์สมอง

นิยามของคำว่า “Learning Space” รศ.ประภาภัทร นิยม อธิการบดีสถาบันอาศรมศิลป์ และผู้ก่อตั้งโรงเรียนรุ่งอรุณ ได้อธิบายไว้ว่า คำนี้เป็นคำใหม่ที่เกิดขึ้นหลังจากพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเปลี่ยนแปลง จากการที่ผู้เรียนเป็นผู้รับฟังความรู้ ผู้การที่ผู้เรียนลุกมาเป็นผู้ปฏิบัติการ บทบาทของครูปรับเปลี่ยนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกเรียนรู้ให้ราบรื่น (Facilitator) เพราะฉะนั้นสภาพแวดล้อมบรรยากาศในการเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เมื่อเราปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้สอดคล้องกับแนวคิดนวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Vision) ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการเรียนรู้จะเกิดผลเร็ว เพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นสิ่งที่หล่อหลอมพฤติกรรมของผู้คนโดยไม่รู้ตัว เราอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบไหน อารมณ์ความรู้สึกก็จะเปลี่ยนไปตามบรรยากาศ (ประภาภัทร นิยม, 2562)

ความเปลี่ยนแปลงด้านคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์/วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนก็เปลี่ยนไปจากการศึกษาแบบดั้งเดิมที่เน้นความสามารถในการจดจำเนื้อหาในสาขาวิชาเฉพาะทางแบบแยกส่วน มาเป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและมีความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ดังที่ ภาคิเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เสนอผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) มีความรู้ในวิชาแกน อันประกอบด้วย ภาษาอังกฤษ การอ่านและศิลปะการใช้ภาษา ภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์การปกครองและหน้าที่พลเมือง 2) มีความรู้เกี่ยวกับประเด็นหัวข้อสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ จิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการด้านพลเมือง ด้านสุขภาพและด้านสิ่งแวดล้อม 3) มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ปัญหา การสื่อสารและการทำงานร่วมมือ 4) มีทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ได้แก่ ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ ด้านสื่อ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) มีทักษะชีวิตและการทำงาน ได้แก่ ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ความมีผลิภาพและรู้รับผิด ภาวะผู้นำและมีความรับผิดชอบ

นอกจากนี้ ยีน ภูววรรณ (2556) ได้เสนอคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คล้ายกันดังนี้มีทักษะในการใช้สื่อใหม่ในการแสวงหาความรู้ มีทักษะในการสื่อสาร มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม เข้าใจโลกและสิ่งแวดล้อม รู้จักตนเองและเข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต นอกจากนี้นักวิชาการอาทิ เช่น Anderson and Krathworth and Churches ยังได้ปรับเปลี่ยนสารบบของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของ Bloom เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21 โดยสารบบดั้งเดิมของ Bloom เรียงลำดับทักษะทางพุทธิสยจากระดับต่ำไปสูงดังนี้คือ ความรู้ ความเข้าใจ นำไปปฏิบัติได้ นำไปใช้ได้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินได้ ต่อมา Anderson and Krathworth (2001) เสนอสารบบด้านพุทธิสยยฉบับปรับปรุงจากต้นฉบับของ Bloom โดยเรียงลำดับทักษะทางพุทธิสยจากระดับต่ำไปสูงดังนี้คือ จดจำได้ เข้าใจ นำไปปฏิบัติได้ วิเคราะห์ได้ ประเมินได้ และสร้างสรรค์ความรู้ได้ พร้อมเขียนรายการคำกริยา/พฤติกรรมที่เป็นตัวบ่งชี้ของพัฒนาการทางพุทธิสยยสำหรับแต่ละระดับพัฒนาการ

การจะสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นนั้นเป็นการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เป็นมิตรกับผู้เรียน (Learning-friendly Environment) จึงเป็นสิ่งที่มองข้ามไม่ได้ การจัดพื้นที่ต้องให้มีความยืดหยุ่นเหมาะแก่การเรียนรู้หลากหลายรูปแบบมากขึ้น โดยคำนึงถึงทั้งการออกแบบให้เหมาะสมรวมถึงความสะดวกของพื้นที่ ผู้เข้าร่วมทุกท่านจึงได้สวมบทบาทเป็นมัณฑนากรนักออกแบบสถานการณ์การเรียนรู้ (Learning Space Designer) ปรับโฉมห้องเรียน กว่าครึ่งวันกับการปรับโฉม ไม่เพียงทำให้ห้องเรียนดูสวยงามและสะดวก แต่ยังแฝงไว้ด้วยมุมมองการเรียนรู้ต่างๆ ที่ครูได้คืนความเป็นเจ้าของให้แก่แก่นักเรียนแต่ละห้องถูกออกแบบโดยคำนึงถึงความต้องการในการใช้พื้นที่การเรียนรู้ตามแต่ละช่วงวัย รายละเอียดต่างๆ ภายในพื้นที่ถูกให้ความใส่ใจมากขึ้น จึงทำให้ทุกพื้นที่ในห้องมีความหมายต่อการเรียนรู้ เกิดเป็นพื้นที่ว่างให้ผู้เรียนได้คิดออกแบบการเรียนรู้ของพวกเขาเอง ยิ่งไปกว่านั้น การได้เริ่มลงมือทำ ยังทำให้ผู้เข้าร่วมได้เห็นว่าเราสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่มีอยู่ได้โดยไม่ต้องใช้งบประมาณ เพียงแค่ออกแบบพื้นที่ใหม่จากสิ่งของที่มีอยู่ก็สามารถทำได้เช่นกัน และไม่ได้ใช้เวลาในการทำมากอย่างที่คิด จึงทำให้ผู้เข้าร่วมได้เห็นว่า Learning Space ไม่ใช่สิ่งที่จะต้องตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ง่าย ขอเพียงแค่การออกแบบเหล่านั้นจะสามารถเอื้ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้มากที่สุด สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามและควรเป็นโจทย์ตั้งต้นในการออกแบบ

พื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space) คือ การออกแบบให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้ (Learning Vision) และกระบวนการ (Process) ทุกกิจกรรม ทุกการเล่นของเด็กล้วนสัมพันธ์กับพื้นที่ แต่ละพื้นที่ที่ครูมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กเรียนรู้เรื่องอะไร แล้วพื้นที่แบบไหนที่เอื้อให้การเล่น ทดลอง ลงมือทำของเด็กไปสู่การเรียนรู้ได้มากที่สุด เป็นโจทย์ที่ครูปฐมวัยจะต้องช่วยกันวิเคราะห์และออกแบบ อย่างสอดคล้องกับเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์การเรียนรู้ (Learning Vision) เพื่อให้ทุกพื้นที่รอบตัวเด็กเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ (Learning Space) ทั้งพื้นที่ในห้องเรียนและพื้นที่นอกห้องเรียน

วัดในพุทธศาสนาซึ่งเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็ยังเป็นสถานที่ให้ความรู้เป็นศูนย์กลางของชุมชนซึ่งในบริเวณวัดในอดีตเป็นลานศึกษา ลานแสดงศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าของสังคมมีมาก บทบาทของวัดที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ยังคงอยู่แต่บางพื้นที่ได้ลดน้อยถอยลง การนำพื้นที่วัด ลานวัดที่มีพื้นที่มาใช้สอยเป็นลานจัดกิจกรรม ลานแห่งการเรียนรู้จึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งรวมจิตใจของคนในชุมชน เป็นสถานที่ให้คนในชุมชนได้จัดกิจกรรมร่วมกัน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นคุณค่าและประโยชน์เป็นอย่างยิ่งในการจัดพื้นที่วัดเป็น Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ให้แก่เยาวชนในจังหวัดนนทบุรีเพื่อใช้สอยพื้นที่วัดให้เกิดประโยชน์ สร้างโอกาสให้เยาวชนได้มีพื้นที่จัดกิจกรรมร่วมกัน พบปะ แสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ต่างๆ ที่เยาวชนได้ถนัด สร้างความสามัคคีให้เกิดกับคนในชุมชน สร้างวัดให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้เหมือนในอดีตอีกครั้ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย
2. เพื่อพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการแบบผสมวิธีพหุระยะโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 การถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย

การสัมภาษณ์เพื่อถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ในระยะที่ 1 สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้บริหารศูนย์เยาวชน และผู้นำชุมชน Learning Space ต้นแบบ ณ โรงเรียนรุ่งอรุณ และศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทยปัญญาวัฒน์ จำนวน 15 รูป/คน จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มผู้บริหาร ครูโรงเรียนรุ่งอรุณ จำนวน 2 คน กลุ่มผู้บริหารศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทยปัญญาวัฒน์ และเจ้าหน้าที่ จำนวน 3 คน กลุ่มเยาวชนโรงเรียนรุ่งอรุณ จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 5 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ และ 2) แนวทางการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เพื่อทำวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร ครู ผู้บริหารศูนย์เยาวชน และผู้นำชุมชน Learning Space ต้นแบบ ณ โรงเรียนรุ่งอรุณ และศูนย์พัฒนาการแพทย์แผน

ไทยปัญญาวัฒน์ 2) ผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้บริหารศูนย์เยาวชน และผู้นำชุมชน Learning Space ต้นแบบ ณ โรงเรียนรุ่งอรุณ และศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทยปัญญาวัฒน์ จำนวน 15 รูป/คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) โดยผลการวิเคราะห์ที่ได้จะตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการวิจัยในระยะที่ 1 คือ ได้ผลการถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย

ระยะที่ 2 การพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี การสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี โดยกำหนดจัดทำเป็นคลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์ เมื่อได้แบบของ Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ฉบับร่างแล้ว ได้ออกแบบ Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีโดยใช้การสนทนากลุ่ม

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ เป็นการสนทนาพูดคุยกันประมาณ 10 รูป/คน ของกลุ่มปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชนในการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย แนวคำถามหรือประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี และ ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) ขั้นตอนการเตรียมการประกอบด้วย การกำหนดวันการสนทนากลุ่ม การจัดทำกำหนดการสนทนากลุ่ม การจัดทำหนังสือเชิญประธานพร้อมคำกล่าวเปิด และคำกล่าวรายงานต่อประธาน การประสานงานเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ การขออนุมัติใช้สถานที่พร้อมวัสดุอุปกรณ์ในการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และการจัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยแบบคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 2) ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 1) การนำเสนอข้อมูลร่าง Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี 2) การดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 3) การจดบันทึกรายละเอียดการสนทนากลุ่ม และข้อเสนอแนะ การบันทึกเสียงโดยใช้อุปกรณ์ การบันทึกภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง 4) การถอดเทปและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) โดยผลการวิเคราะห์ที่ได้จะตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการวิจัยในระยะที่ 2 คือ ได้แบบจำลอง Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

การพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ใช้การศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการนำข้อมูลจากการศึกษาในระยะที่ 1-2 มาพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีแสดงรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1) รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โดยผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง

รวบรวมเอกสารสำคัญในการขออนุญาตเปิดคลินิกครบถ้วนแล้วให้เอกสารกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
2) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร เรียบร้อยแล้วรีบไปตรวจ กำหนดวันเพื่อ
เข้าตรวจคลินิกที่จะเปิดทำการ โดยมีบุคคลที่เป็นผู้ขอรับใบอนุญาต เปิดคลินิก ผู้ดำเนินการเกี่ยวข้องกับคลินิก
อยู่ครบพร้อมรับการตรวจ 3) เมื่อทำการตรวจเรียบร้อยจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดแล้ว ผู้ขอรับ
ใบอนุญาตต้องทำป้ายชื่อคลินิกพร้อมระบุเลขที่ใบอนุญาตให้ชัดเจน แล้วถ่ายภาพประกอบกับเอกสารที่จะยื่น
ในขั้นตอนสุดท้าย พร้อมกับชำระค่าธรรมเนียม 4) โดยขั้นตอนการชำระค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการยื่น
เรื่องขอ เปิดคลินิก แบบเบ็ดเสร็จ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องได้ชำระเมื่อขั้นตอนยื่นเอกสาร ตรวจสอบสถานที่ และได้รับ
เลขที่ใบอนุญาตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

การกำหนดประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เยาวชน และผู้มาใช้บริการคลินิกแพทย์
แผนไทยวัดจันทร์ ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2566 จำนวน 95 คน โดยเจาะจงในการ
คัดเลือกเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเยาวชน และผู้มาใช้บริการคลินิกแพทย์
แผนไทยวัดจันทร์ ต่อการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
1) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เพื่อทำวิจัยจาก
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากเจ้าอาวาสวัดจันทร์บาง
กรวย ซอยบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 2) ผู้วิจัยลงพื้นที่วัดจันทร์บาง
กรวย เพื่อพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี 3) การจดบันทึก
รายละเอียดพื้นที่ และข้อเสนอแนะ การบันทึกเสียงโดยใช้อุปกรณ์ การบันทึกภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง 4)
การถอดเทปและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลจากขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดย
หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตาราง
ประกอบคำบรรยาย โดยมีผลการแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่
ผู้วิจัยได้แปลความจากบุญชม ศรีสะอาด (2535) ดังนี้

ระยะที่ 3 การสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัด
นนทบุรีใช้

การศึกษาด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการนำข้อมูลจากการศึกษาในระยะที่ 2 มาสร้างเครือข่าย
Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี โดยมีการดำเนินการวิจัยได้ ดังนี้

การสนทนากลุ่มเพื่อสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนใน
จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัย ได้ร่วมกับเจ้าอาวาสวัดบางอ้อยช้าง และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ประชุมเพื่อสร้างเครือข่าย
Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ณ วัดบางอ้อยช้าง ตั้งอยู่ที่ 79
บ้านบางอ้อยช้าง คลองบางกอกน้อย หมู่ที่ 2 ซ.บางกรวย-ไทรน้อย 29 ถ.บางกรวย-ไทรน้อย ต.บางสีทอง อ.
บางกรวย จ.นนทบุรีสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี
เป็นพิพิธภัณฑ์วัดบางอ้อยช้าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ เป็นการสนทนาพูดคุยกันประมาณ 10 รูป/คน ของ
กลุ่มปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนใน

จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชนในการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีเป็นพิพิธภัณฑ์วัดบางอ้อยช้าง

เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย แนวคำถามหรือประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี และตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) ขั้นตอนการเตรียมการ ประกอบด้วย การกำหนดวันการสนทนากลุ่ม การจัดทำกำหนดการสนทนากลุ่ม การจัดทำหนังสือเชิญประธานพร้อมคำกล่าวเปิด และคำกล่าวรายงานต่อประธาน การประสานงานเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ การขออนุมัติใช้สถานที่พร้อมวัสดุอุปกรณ์ในการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และการจัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยแบบคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 2) ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 1) การนำเสนอข้อมูลร่าง Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี 2) การดำเนินการสนทนากลุ่ม 3) การจดบันทึกรายละเอียดการสนทนากลุ่ม และข้อเสนอแนะ การบันทึกเสียงโดยใช้อุปกรณ์ การบันทึกภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง 4) การถอดเทปและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลจากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) โดยผลการวิเคราะห์ที่ได้จะตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการวิจัยในระยะที่ 3 คือ ได้เครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ณ วัดบางอ้อยช้าง ตั้งอยู่ที่ 79 บ้านบางอ้อยช้าง คลองบางกอกน้อย หมู่ที่ 2 ซ.บางกรวย-ไทรน้อย 29 ถ.บางกรวย-ไทรน้อย ต.บางสีทอง อ.บางกรวย จ.นนทบุรีสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี เป็นพิพิธภัณฑ์วัดบางอ้อยช้าง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย
 - 1.1 Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย รุ่งอรุณ ZERO WASTE ของโรงเรียนรุ่งอรุณ 91 ถนนพระราม 2 แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เป็นต้นแบบของการฝึกให้เด็กและเยาวชนไปลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างความเป็นระเบียบวินัย เน้นให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะต่อไปได้
 - 1.2 Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทยของศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทยปัญญาวัฒน์ ซอยติวานนท์ 38 แยก 16 อำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี เป็นต้นแบบของการฝึกให้เด็กและเยาวชนร่วมกันอนุรักษ์ รักษา และต่อยอดของการนวดตามแบบฉบับแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทยที่มีมาตั้งแต่อดีต เด็ก เยาวชน เกิดสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สร้างฮอร์โมนการเจริญเติบโต สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างจากตัวเอง เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดถึงสามารถศึกษา ปฏิบัติ พัฒนา ต่อยอดองค์ความรู้นำไปบูรณาการปรับใช้ในชีวิตประจำวันต่อยอดสร้างเป็นอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

จากการศึกษา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย ทั้ง 2 แห่งเพื่อเป็นองค์ความรู้นำไปพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี

2. ผลการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ในการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีผู้วิจัยได้ร่วมกับ คณะกรรมการของวัดและผู้ที่เกี่ยวข้องและมีทักษะการวาดแบบแพทย์แผนไทยเพื่อนำไปพัฒนาวัดให้เป็น Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี โดยจากการสังเคราะห์ ถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทยดังกล่าวข้างต้น นำไปพัฒนาเป็น “คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์ หรือ ภูมิรเวชคลินิกแพทย์แผนไทย” เพื่อเป็นพื้นที่การเรียนรู้และส่งเสริมให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้การวาดแบบไทยและนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ โดยมีกระบวนการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี “คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์” เลขที่ 27 หมู่ที่ 5 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

2.1 กระบวนการสร้าง Learning Space ได้แก่ 1) ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี “คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์” เพื่อสรุปพื้นที่และวิธีการดำเนินงานในการจัดตั้ง 2) รวมเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โดยผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องรวบรวมเอกสารสำคัญในการขออนุญาตเปิดคลินิกครบถ้วนแล้วให้เอกสารกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 3) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร เรียบร้อยแล้วรับใบตรวจ กำหนดวันเพื่อเข้าตรวจคลินิกที่จะเปิดทำการ โดยมีบุคคลที่เป็นผู้ขอรับใบอนุญาต เปิดคลินิก ผู้ดำเนินการเกี่ยวข้องกับคลินิกอยู่ครบพร้อมรับการตรวจ 4) เมื่อทำการตรวจเรียบร้อยแล้วจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดแล้ว ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องทำป้ายชื่อคลินิกพร้อมระบุเลขที่ใบอนุญาตให้ชัดเจน แล้วถ่ายภาพประกอบกับเอกสารที่จะยื่นในขั้นตอนสุดท้าย พร้อมกับชำระค่าธรรมเนียม 5) ชำระค่าธรรมเนียมการขอเปิดคลินิก แบบเบ็ดเสร็จทั้งสิ้น 1,250 บาท โดยผู้ที่เกี่ยวข้องได้ชำระเมื่อขั้นตอนยื่นเอกสาร ตรวจสอบสถานที่ และได้รับเลขที่ใบอนุญาตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว 6) จัดพื้นที่ Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี “คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์”

2.2 เป้าหมายของพื้นที่ Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ 1) มีพื้นที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของสังคมไทยที่มีมาอย่างยาวนาน 2) เป็นพื้นที่ให้เยาวชนได้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สร้างฮอร์โมนการเจริญเติบโต (Growth Hormones) ลดความเนือยนิ่งพฤติกรรมติดจอของเยาวชน 3) เยาวชนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล และหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติ 4) เด็ก เยาวชน ผู้ที่สนใจเกิดทักษะด้านการฟังและการอธิบาย มีส่วนร่วมในการพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ 5) เยาวชนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างจากตัวเอง เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 6) เยาวชนมีความสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ กับวิธีการใหม่ๆ และต่อยอดไปเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพวาดแบบไทยได้

3. การสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ติดต่อประสานงานกับพื้นที่เครือข่ายโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเครือข่าย ได้แก่ 1) เป็นวัดที่มีสถานที่สงบ ร่มรื่น พื้นที่เป็นสัดส่วน และมีแหล่งเรียนรู้ภายในวัด 2) เจ้าอาวาสเป็นพระสงฆ์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เจ้าคณะจังหวัด จึงได้เครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีไปยังพิพิธภัณฑสถานวัดบางอ้อยช้าง วัดบางอ้อยช้าง เลขที่ 79 บางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยมีกระบวนการสร้างเครือข่าย ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความจำเป็น

ในการสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี
 2) การติดต่อกับวัดที่จะร่วมเป็นเครือข่ายหลังจากตัดสินใจร่วมกัน 3) การสร้างพันธมิตรร่วมกัน โดยการเชิญ
 วิทยากรทางด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่นและภูมิปัญญา มาให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ด้วย
 ตนเอง 3) การพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกัน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่พัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกับเจ้าอาวาสวัดบาง
 อ้อยช้างและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 5) การทำกิจกรรมร่วมกัน โดยในขั้นตอนนี้ทาง
 ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนใน
 จังหวัดนนทบุรีร่วมกับวัดเครือข่ายและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย
 จากการศึกษาถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทยพบว่า

1.1 Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย รุ่งอรุณ ZERO WASTE
 ของโรงเรียนรุ่งอรุณ 91 ถนนพระราม 2 แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เป็นต้นแบบของ
 การฝึกให้เด็กและเยาวชนไปลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างความเป็นระเบียบวินัย เน้นให้เด็กและเยาวชนได้
 ฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ และหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ สามารถอยู่ร่วมกับคนใน
 สังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะต่อไปได้

1.2 Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทยของศูนย์พัฒนาการแพทย์แผน
 ไทยปัญญาวัฒน์ ซอยติวานนท์ 38 แยก 16 อำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรี เป็นต้นแบบของการฝึกให้เด็กและ
 เยาวชนร่วมกันอนุรักษ์ รักษา และต่อยอดของการนวดตามแบบฉบับแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคน
 ไทยที่มีมาตั้งแต่อดีต เด็ก เยาวชน เกิดสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สร้างฮอโมนการเจริญเติบโต สามารถ
 ทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างจากตัวเอง เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดถึงสามารถ
 ศึกษา ปฏิบัติ พัฒนา ต่อยอดองค์ความรู้นำไปบูรณาการปรับใช้ในชีวิตประจำวันต่อยอดสร้างเป็นอาชีพเลี้ยง
 ตนเองและครอบครัวได้ จากการศึกษา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย ทั้ง 2 แห่งเพื่อ
 เป็นองค์ความรู้นำไปพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี
 จากผลการวิจัยในเบื้องต้นสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของพระครูกิตติญาณวิสิฐ และคณะ (2564)
 ที่พบว่า พื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษานำร่อง มีขั้นตอนการสร้าง โดยกำหนดแนวทางการปฏิบัติทั้ง 6 ชั้น คือ
 1) กำหนดนวัตกรรม 2) สร้างนวัตกรรมและพัฒนานวัตกรรม 3) การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมการศึกษา
 4) ขั้นตอนนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ 5) นำไปใช้ในสถานการณ์จริง 6) ประเมินผลการใช้นวัตกรรม และมีองค์
 ความรู้การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา พบ Model : 6744-Model ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 6 ประการ
 ประกอบด้วย 1) การใช้หลักธรรมในการดำเนินการ 2) ปรับเปลี่ยนมุมมองหรือวิถีคิด 3) ฐานคิดในการพัฒนา
 สถานศึกษา 4) เชื่อมโยงวิถีชีวิต หรือวิถีชุมชน 5) บูรณาการฝึกภาคปฏิบัติ 6) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
 มี 7 กระบวนการ คือ 1) ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง 2) มีความต่อเนื่อง 3) เกิดเป็นอัตลักษณ์ 4) วิธีการบริหารจัดการ
 การบูรณาการหลักพุทธศาสนา 5) มีหลักในการคัดเลือกบุคลากร 6) การพัฒนาศักยภาพครู 7) ใช้จิตวิทยาเชิง
 บวก มี 4 สร้าง 1) คุณลักษณะของจิตอาสา 2) ให้เกิดพฤติกรรมใหม่ 3) ต้นแบบที่ดี 4) คนดีคนเก่ง และมี 4
 พัฒนา 1) วิถีใจที่เปี่ยมไปด้วยกรุณา 2) วิถีชีวิตที่ใช้ในครอบครัว 3) วิถีชุมชนแห่งสติ 4) วิถีชีวิตใหม่ การพัฒนา
 พื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา พบว่า ต้องอาศัยองค์ประกอบที่มุ่งเน้นการเพิ่มผลสัมฤทธิ์และการลดความ

เหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ดังนั้นพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษาวิถีพุทธ จึงประกอบด้วย 1) กิจกรรมวิถีพุทธ พอเพียงใช้น้ำอย่างคุ้มค่าและวิถีเกษตรยั่งยืน 2) กิจกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ 3) กิจกรรมเดินด้วยเท้า ก้าวไปในบุญ และ 4) กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้วิถีพุทธ โดยการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการเชื่อมโยงองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผลการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะกรรมการของวัดและผู้ที่เกี่ยวข้องและมีทักษะการนวดแบบแพทย์แผนไทยเพื่อนำไปพัฒนาวัดให้เป็น Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี โดยจากการสังเคราะห์ ถอดบทเรียน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทยดังกล่าวข้างต้น นำไปพัฒนาเป็น “คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์ หรือ ภูมิรเวชคลินิกแพทย์แผนไทย” เพื่อเป็นพื้นที่การเรียนรู้และส่งเสริมให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้การนวดแผนไทยและนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ โดยมีกระบวนการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี “คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์” เลขที่ 27 หมู่ที่ 5 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์ คือ

2.1 กระบวนการสร้าง Learning Space ได้แก่ 1) ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี “คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์” เพื่อสรุปพื้นที่และวิธีการดำเนินงานในการจัดตั้ง 2) รวมเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โดยผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องรวบรวมเอกสารสำคัญในการขออนุญาตเปิดคลินิกครบถ้วนแล้วให้เอกสารกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 3) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร เรียบร้อยแล้วรับใบตรวจ กำหนดวันเพื่อเข้าตรวจคลินิกที่จะเปิดทำการ โดยมีบุคคลที่เป็นผู้ขอรับใบอนุญาต เปิดคลินิก ผู้ดำเนินการเกี่ยวข้องกับคลินิกอยู่ครบพร้อมรับการตรวจ 4) เมื่อทำการตรวจเรียบร้อยแล้วจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดแล้ว ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องทำป้ายชื่อคลินิกพร้อมระบุเลขที่ใบอนุญาตให้ชัดเจน แล้วถ่ายภาพประกอบกับเอกสารที่จะยื่นในขั้นตอนสุดท้าย พร้อมกับชำระค่าธรรมเนียม 5) ชำระค่าธรรมเนียมการขอเปิดคลินิก แบบเบ็ดเสร็จ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องได้ชำระเมื่อขั้นตอนยื่นเอกสาร ตรวจสอบที่ และได้รับเลขที่ใบอนุญาตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว 6) จัดพื้นที่ Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี “คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์”

2.2 เป้าหมายของพื้นที่ Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ 1) มีพื้นที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของสังคมไทยที่มีมาอย่างยาวนาน 2) เป็นพื้นที่ให้เยาวชนได้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สร้างฮอร์โมนการเจริญเติบโต ลดความเครียดพฤติกรรมติดใจของเยาวชน 3) เยาวชนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล และหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติ 4) เด็ก เยาวชน ผู้ที่สนใจเกิดทักษะด้านการฟังและการอธิบาย มีส่วนร่วมในการพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ 5) เยาวชนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างจากตัวเอง เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 6) เยาวชนมีความสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ กับวิธีการใหม่ๆ และต่อยอดไปเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพนวดแผนไทยได้

จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของสมศักดิ์ บุญปุและคณะ (2564) ที่พบว่า พื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธเป็นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานกระบวนการเรียนรู้แบบพหุปัญญาบูรณาการความรู้และคุณธรรมจริยธรรมเชื่อมโยงกับภูมิสังคม ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรมไทย รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน สร้างสัมมาชีพ สร้างค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี คำนึงถึงประโยชน์

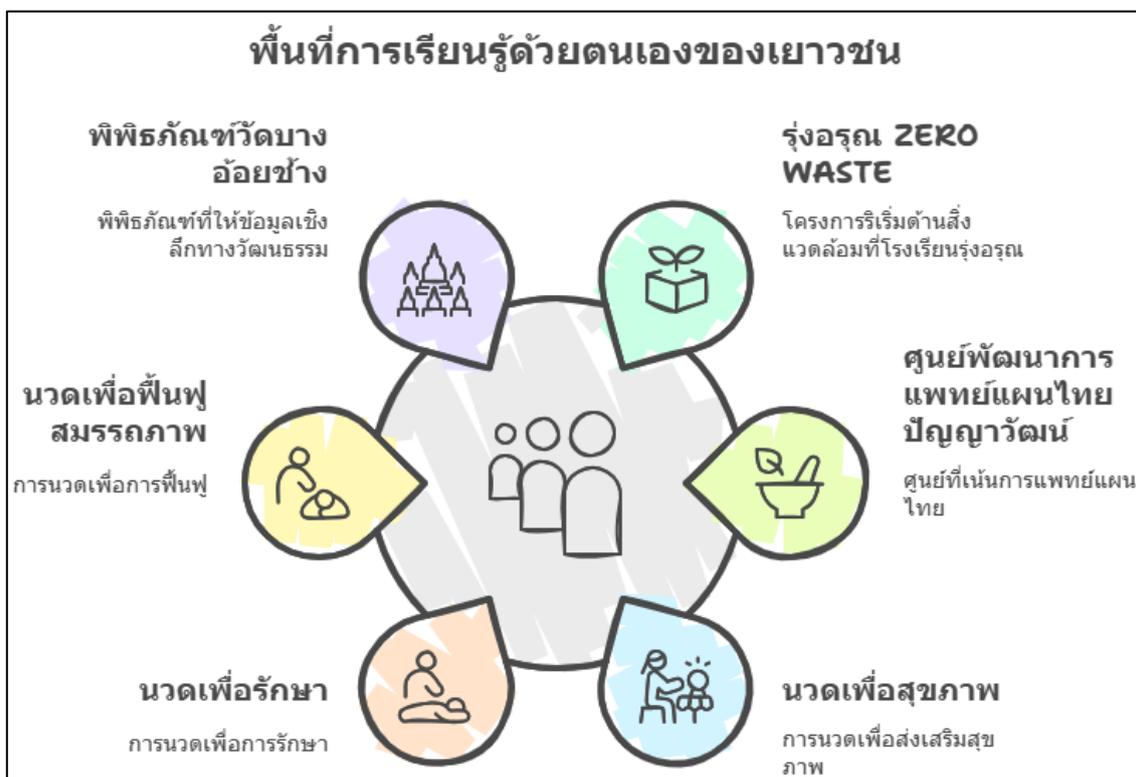
ส่วนรวม รับผิดชอบต่อสังคม โมเดล 6744-Model การสร้างพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถี ประกอบด้วยด้าน ภายนอกคือ อาคารสถานที่ ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมบนพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการ เรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ จนถึงกระบวนการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ในการ ปฏิบัติต่อกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนิสิต และด้านการบริหารจัดการ ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ จุดเน้น การกำหนดแผนปฏิบัติการ การสนับสนุน ติดตาม ประเมินผล และพัฒนา ต่อเนื่อง ซึ่งการจัดสภาพในแต่ละ ด้าน จะมุ่งเพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนตามวิถีพุทธ หรือตามระบบไตรสิกขา ดำเนินได้อย่างชัดเจนมีประสิทธิภาพ และจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่เพื่อให้สอดคล้องด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมที่ชวนให้มีจิตใจสงบ ส่งเสริม ปัญญา กระตุ้นการพัฒนาศรัทธา และศีลธรรม กิจกรรมพื้นฐาน วิถีชีวิต กระตุ้นให้การกิน อยู่ ดู ฟัง ดำเนิน ด้วยสติสัมปชัญญะ บูรณาการหลักไตรสิกขา และการพัฒนารูปแบบพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ ได้รูปแบบกิจกรรมวิถีพุทธพอเพียงใช้น้ำอย่างคุ้มค่าและวิถีเกษตรยั่งยืน รูปแบบกิจกรรมเดินด้วยเท้า ก้าวไปใน บุญ และรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้วิถีพุทธตามแผนงานกิจกรรม ใช้คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยใช้ศีล สมาธิ ปัญญาเป็นฐานในการเรียนรู้

3. ผลการการสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัด นนทบุรีไปยังพิพิธภัณฑวัดบางอ้อยช้าง จังหวัดนนทบุรี โดยมีกระบวนการสร้างเครือข่าย ประกอบด้วย 1) การ ตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนใน จังหวัดนนทบุรี 2) การติดต่อกับวัดที่จะร่วมเป็นเครือข่ายหลังจากตัดสินใจร่วมกัน 3) การสร้างพันธมิตร ร่วมกัน โดยการเชิญวิทยากรทางด้าน วัฒนธรรม วิถีชีวิตท้องถิ่นและภูมิปัญญา มาให้ความรู้เกี่ยวกับการ พัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) การพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกัน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่พัฒนาความสัมพันธ์ ร่วมกับเจ้าอาวาสวัดบางอ้อยช้างและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง 5) การทำกิจกรรม ร่วมกัน โดยในขั้นตอนนี้ทางผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีร่วมกับวัดเครือข่ายและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน จาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของเกษม แสงนนท์และคณะ (2564) ที่พบว่า องค์ความรู้จาก การแสวงหาเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนความรู้ จากโรงเรียนวิถีพุทธ จนเกิดความเข้าใจและใช้ประโยชน์จาก ความรู้นั้น โดยมุ่งสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้และพัฒนาเป็นนวัตกรรมใหม่ ที่เรียนรู้ได้ เป็นองค์ความรู้ที่ สามารถปฏิบัติได้ การสร้างเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ ขยายความรู้จากพื้นที่นวัตกรรมการห้องซี 500 ของคณะครุศาสตร์ไปตามโรงเรียนต่างๆ โดยเปิดให้เข้าชมและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเกิดเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การกิจกรรม หรือการเรียนการสอนแนวแนวใหม่ สอนแบบบูรณาการของศาสตร์ทาง พระพุทธศาสนา นำไปพัฒนาตามโรงเรียนเพื่อเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้หรือพื้นที่นวัตกรรมการเรียนวิถีพุทธ เป็นต้นแบบ และขยายผลเป็นเครือข่ายที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตวิทยาลัยสงฆ์ทั่วประเทศ และเครือข่ายภายนอกองค์กร หน่วยงานราชการ และโรงเรียน โดยใช้คณะครุศาสตร์เป็นศูนย์กลางภาคินวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ โดยกระบวนการการสร้างเครือข่าย ประกอบด้วยองค์ความรู้ กรอบการจัดการองค์ความรู้ สร้างแบบจำลอง รูปแบบกิจกรรม สร้างนวัตกรรม ประยุกต์ใช้ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้เรียนคิดที่จะคิดต่อไปเองได้ ผิฝฝนสะท้อน ความคิด ระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ที่ผ่านไป ทำให้เกิดความตระหนักในสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้ เรียนรู้เชิงประจักษ์ (เห็นได้ด้วยตนเอง) ว่าตนเรียนรู้ได้อย่างไร และแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างไร การสะท้อน ความคิดนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก เพราะเป็นการฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ที่จะ ค่อยๆ สังสมประสบการณ์จากการคิดทบทวนสิ่งที่ตนเองได้ทำ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่ทางกายภาพ และพื้นที่เสมือนที่เยาวชนสามารถเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของสังคมไทยที่มีมาอย่างยาวนาน เยาวชนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล และหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติ เกิดทักษะด้านการฟังและการอธิบาย มีส่วนร่วมในการพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างจากตัวเอง เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ กับวิธีการใหม่ๆ และต่อยอดไปเป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี คนเก่งของสังคม พัฒนาประเทศชาติได้ เกิดเครือข่ายความร่วมมือกันระหว่างวัดและชุมชนในการสร้าง Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีเป็นความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เสมือนการเปิดประตูสู่โลกภายนอก

Learning Space : การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีเป็นการถอดบทเรียนจาก Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบในสังคมไทย รุ่งอรุณ ZERO WASTE ของโรงเรียนรุ่งอรุณและศูนย์พัฒนาการแพทย์แผนไทยปัญญาวัฒน์ และนำมาพัฒนาเป็น Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี “คลินิกแพทย์แผนไทยวัดจันทร์” เลขที่ 27 หมู่ที่ 5 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และขยายเครือข่ายพื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี ไปยังพิพิธภัณฑวัดบางอ้อยช้าง วัดบางอ้อยช้าง เลขที่ 79 บางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เยาวชนในจังหวัดนนทบุรีและผู้ที่มีสนใจมีพื้นที่เรียนรู้ในชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน สรุปลงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลวิจัย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่ทางกายภาพ และพื้นที่เสมือนที่เยาวชนสามารถเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมของสังคมไทยที่มีมาอย่างยาวนาน เยาวชนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล และหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติ เกิดทักษะด้านการฟังและการอธิบาย มีส่วนร่วมในการพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างจากตัวเอง เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.2 จากการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี สามารถขยายเครือข่ายความร่วมมือกันระหว่างวัดและชุมชนในการสร้าง Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีเป็นความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เสมือนการเปิดประตูสู่โลกภายนอก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการพัฒนา Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีขยายไปสู่วัดทั่วประเทศเพื่อพัฒนาวัดให้เป็น Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนทุกจังหวัด เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน สามารถส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ที่สามารถถอดเทรคหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้

2.2 ควรศึกษากิจกรรมที่สร้างใน Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรี เพื่อต่อยอดกิจกรรมอื่นๆ ให้แก่เยาวชนในพื้นที่

2.3 ควรศึกษาเครือข่าย Learning Space พื้นที่การเรียนรู้ด้วยตนเองของเยาวชนในจังหวัดนนทบุรีขยายเครือข่ายเป็นความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างวัด หน่วยงานราชการและเอกชนให้เกิดพื้นที่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

เกษม แสงนนท์ และคณะ. (2564). การสร้างเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ. รายงานวิจัย.

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

พระครูกิตติญาณวิสิฐ และคณะ. (2564). ศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. รายงานวิจัย.

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประภาภัทร นิยม. (2562). การออกแบบ “Learning Space” คือ การใช้พื้นที่ทุกส่วนให้มีคุณค่าต่อผู้เรียน. แหล่งที่มา

https://www.scbfoundation.com/stocks/9f/file/1570783287h2kh69fpdf/Photo%20Story_Learning%20Space.pdf สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566.

ยี่น ภู่วรรณ. (2564). รูปแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ ชีวิตวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล. แหล่งที่มา

<https://www.learningdcdc.ku.ac.th/course/?c=3&l=3>. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566.

ยี่น ภู่วรรณ. (2556). เทคโนโลยีอุบัติใหม่ ในเอกสารประกอบการบรรยายการประชุมทางวิชาการนเรศวรวิจัย ครั้งที่ 9 มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- โรงเรียนรุ่งอรุณ. (2565). โรงเรียนรุ่งอรุณ. แหล่งที่มา https://www.roong-aroon.ac.th/?page_id=1865. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2566.
- สมศักดิ์ บุญปูและคณะ. (2564). การพัฒนารูปแบบพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Anderson, L W and Krathwohl D R. (2001). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. New York: Longman.